

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสมัยพุทธกาลไม่ปรากฏว่ามีการแบ่งพ่อค้าออกจากนักอุตสาหกรรม พวกเศรษฐีจึงเป็นนักอุตสาหกรรมไปด้วย กล่าวคือ ตั้งโรงงานผลิตสินค้าและเป็นผู้ขายสินค้า และทำการผลิตสินค้าและขายสินค้านั้นด้วยตนเอง รวมทั้งบรรทุกสินค้าไปขายต่างเมืองด้วย เช่นเดียวกับผู้ปกครองประเทศ บางแคว้น ก็มีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้ซื้อสินค้าหลายๆอย่างมาจากเมืองหนึ่งสู่อีกเมืองหนึ่งโดยอาศัยกองคาราวานสินค้าเพื่อนำไปขายต่อ โดยการเดินทางเป็นระยะทางไกลๆ ต้องอาศัยเวลายาวนานจึงถึงจุดหมายปลายทาง การซื้อขายสินค้าในอดีตถือได้ว่าเป็นการขายตรง ซึ่งก็ย่อมต้องใช้วาจาในการติดต่อสื่อสารเพื่อทำการค้าขาย สินค้า พ่อค้าคนกลางก็จะนำสินค้ามาจากเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้าอาหารณภัตตาคารเครื่องประดับ ผ้าลายดอกน้ำหอม งามและเครื่องที่ผลิตจากงา เงิน ทอง เป็นต้น พ่อค้าก็จะทำการตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ กระบวนการค้าขายดังกล่าวดำเนินไปโดยใช้การประเมินสิ่งของและตราค่า

ในสังคมมีการพัฒนาเพื่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีจึงต้องมีการประกอบอาชีพและการค้าขายต่างๆ มากมาย ในโลกของการค้าจึงมีการแข่งขันสูง และการพูดจาเพื่อให้เกิดการค้าขาย ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีกลยุทธ์และแนวทางในการที่จะประสบผลสำเร็จและต้องมีคุณธรรมจริยธรรม หนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญนั้นคือการสื่อสารและพัฒนาบุคคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ความสามารถทางการถ่ายทอดข้อมูลทางสินค้า ผู้อุปโภคบริโภค การมุ่งใจเพื่อให้ลูกค้าสนใจในตัวสินค้าและการร่วมลงทุนประกอบการทางการค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญของการสื่อสารคือการใช้คำพูดหรือวาจาที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักจริยธรรม ในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า สัมมาวาจา หมายความว่า วาจาชอบ ถ้าหากมีการศึกษาหลักการใช้สัมมาวาจาในทางพระพุทธศาสนา น่าจะส่งผลที่ดีในทางรูปธรรมอันจะนำมาซึ่งประโยชน์เกื้อกูลต่อการประกอบธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจ การใช้วาจานับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์อย่างมาก ถ้าหากว่ามีการใช้วาจาที่ไม่เป็นความจริงไม่เหมาะสมสุภาพ อันเต็มไปด้วย โลภะ โทสะ โมหะซึ่งเป็นมิจฉาวาจาอาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างยิ่งต่อธุรกิจการค้าได้

การพูดด้วยโลภะ คือ พูดด้วยความอยากได้ในทางมิชอบเพื่อลาภ ยศ สรรเสริญ กล่าวคือ การพูดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ทรัพย์สินเงินทอง หน้าที่การงาน ตำแหน่งชื่อเสียงให้แก่ตนเอง บางครั้งก็พูดโปรยประโยชน์ โป้ปดมดเท็จ เพื่อหวังทำลายฝ่ายตรงข้าม (เรื่องการพูดด้วยโลภะนั้น ปรากฏในพระไตรปิฎกกล่าวว่าด้วยสงฆ์ทำปกาสนียกรรมแก่พระ

เทวทัต กรณีพระเทวทัตกราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงมอบการบริหารหมู่สงฆ์ให้แก่ตน)^๑ ส่วนการพูดด้วยโทสะ คือ พูดด้วยความโกรธ ใช้อารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล กล่าวคือ มีการใช้คำพูดที่เชือดเฉือน จาบจ้วง หยาบคาย ตำหนิ ดูถูกฝ่ายหนึ่ง โดยกล่าวหาให้เกิดความเสียหายอีกฝ่ายหนึ่งก็ตอบโต้ไม่ลดละ เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย เช่น มีการชุมนุมปราศรัยโจมตีกัน มีการเผชิญหน้ากัน หรือ ถึงขั้นใช้กำลังประทุษร้ายกัน จนในบางครั้งคำพูดหรือวาจาไม่ก็คำที่ไม่สร้างสรรค์ของผู้นำก็สามารถทำให้ผู้ชุมนุมประท้วงรู้สึกฮึกเหิม เข้าร่วมชุมนุมต่อต้านเพิ่มขึ้นมากมาย เป็นผลเสียหายทั้งต่อสังคมและประเทศชาติและเศรษฐกิจโดยรวม (เรื่องการใช้คำพูดโต้แย้งกันด้วยโทสะ ปรากฏในพระไตรปิฎกว่าด้วยเรื่องภิกษุชาวกรุงโกสัมพีทะเลาะวิวาทกันด้วยเรื่องการทำของภิกษุรูปหนึ่งว่าอาบัติหรือไม่อาบัติ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าอาบัติ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่อาบัติโต้เถียงกันจนเกิดการทะเลาะวิวาทแตกแยกเป็นสองฝ่ายในที่สุดก็เกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่สงฆ์)^๒ สุดท้ายคือการพูดด้วยโมหะ คือ พูดด้วยความหลง ความไม่รู้ตัวตามความเป็นจริงหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ในกรณีที่เกิดขึ้นกับเรื่องการเมืองการปกครองที่มีปัญหายุ่งเหยิง สลับซับซ้อนจนไม่อาจหาทางออกหรือยุติปัญหาลงได้ง่าย ๆ เพราะต่างฝ่ายต่างยึดความคิดและคำพูดของตนเป็นใหญ่ ความปรองดองสมานฉันท์จึงเป็นเพียงความหวังของฝ่ายที่เป็นกลาง กระทั่งหลายฝ่ายเห็นว่าการเมืองการปกครองเข้าถึงทางตัน สาเหตุจากนายกรัฐมนตรีขณะนั้นประกาศยุบสภา (ปัญหาการพูดด้วยโมหะเพราะถือตัวว่าเป็นพหุสุดฉลาดกว่า ใครจนสร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเอง ปรากฏในอรรถกถาบาลีสุตร)^๓

ความสำคัญของการใช้วาจาจึงอยู่ที่ว่าผู้พูด พูดเพื่อสื่อสารกันนั้นใช้ความมีสติรอบคอบ ในคำพูดหรือวาจาเพียงใด พูดด้วยเจตนาที่เป็นกุศลหรืออกุศล พูดดีหรือพูดหยาบ เพราะการพูดความหยาบไม่ดี ย่อมนำความเกลียดชังและความทุกข์มาสู่ส่วนรวมหรือผู้ฟัง ส่วนการพูดดีย่อมนำประโยชน์ความรัก, ความประทับใจ, ความสำเร็จ, ความสุขมาให้ทั้งตัวผู้พูดเองและผู้ฟัง ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “เราตถาคตรู้จักถ้อยคำที่แท้จริงที่ประกอบด้วยประโยชน์และเป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น เราตถาคตย่อมรู้กาลที่จะกล่าวถ้อยคำนั้น” ^๔ เรื่องการใช้วาจาว่าด้วยการพูดดีเพื่อการแก้ปัญหาในอรรถกถาเรื่องเดียวกัน โดยมีพราหมณ์คนหนึ่งไปทำพินนเอาทรัพย์กับเศรษฐีผู้หนึ่งว่า หากโคของตนสามารถลากเลื่อน ๒๐๐ เล่มที่บรรทุกน้ำหนักจนเต็มให้เคลื่อนที่ไปได้ ตนก็จะได้เงินพินนั้น แต่หากโคของตนลากไปไม่ได้ เศรษฐีก็จะเป็นฝ่ายชนะได้เงินไป เมื่อพราหมณ์พูดดีกับโค โคจึงยอมลากเลื่อนไป^๕

^๑ วิ.ม. (ไทย) ๗/๓๓๖/ ๑๘๐-๑๘๒.

^๒ วิ.ม. (ไทย) ๕/๔๕๑/๓๓๓-๓๓๘.

^๓ มงคล (ไทย) ๒/๑๖๙.

^๔ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

^๕ ขุ.ชา.อ (ไทย) ๓/๑/๓๐๘-๓๑๑

ในทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานเกี่ยวกับการค้าขายที่ได้กำไรและขาดทุนและได้กำไรยิ่งขึ้น ปรากฏอยู่ในวาณิชชสูตร พระสูตรนี้ได้กล่าวถึง พระสารีบุตรได้ตรัสถาม พระพุทธเจ้าเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่ทำให้การค้าขายได้กำไรและเหตุปัจจัยที่ทำให้การค้าขายขาดทุน และอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้การค้าขายได้กำไรยิ่งกว่าประสงค์ ดังนั้นในการศึกษา การใช้วาจาที่ดีในการประกอบธุรกิจเชิงแนวพุทธนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและส่งเสริมให้ธุรกิจมีความเจริญรุ่งเรืองงอกงาม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้ที่ใช้วาจาพูดออกไปนั้นจะเป็นแนวทางที่จะสามารถส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว หรือเป็นสาเหตุให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์หรือสุข หรือซาบซึ้งประทับใจ ก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ที่พูดออกไปมีเจตนาอย่างไรกับแนวทางเป้าหมาย รวมไปถึงการที่จะต้องพัฒนาทางด้านจิตใจด้วย กล่าวคือ พุดจาไม่เป็นประโยชน์ผิดหลักคุณธรรมเป็นการทำให้การค้าขายไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเป็นดังนั้นบุคคลใดเล่าที่เป็นผู้มีวาจาสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความสำเร็จตามประสงค์ คือการค้าขายได้ โดยประกอบไปด้วยคุณธรรมและไม่ผิดจรรยาบรรณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย” ในการศึกษาความสำคัญของการใช้วาจา โดยศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในทางพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ ใช้เป็นแนวทางการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในทางคุณธรรมถูกต้องตามจรรยาบรรณทางพระพุทธศาสนา และการพูดจาที่ได้ศึกษาแนวทางเพิ่มเติม จักได้นำเอาแนวทางการใช้วาจาตามหลักธรรมที่ส่งเสริมความสำเร็จทางการค้าขายและไม่ผิดคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ เพื่อเป็นการนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาใช้ในการประกอบการค้าขาย และดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อการประกอบธุรกิจด้วยความถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และเจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคตสืบต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๒.๑ เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของการใช้วาจาในทางพุทธศาสนา
- ๒.๒ เพื่อศึกษาหลักธรรมเชิงพุทธและทฤษฎีเพื่อส่งเสริมการค้าขาย
- ๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย

๓. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ๒ ด้าน ได้แก่

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักธรรมและตัวอย่างในคัมภีร์ที่นำมาส่งเสริมการใช้วาจาอย่างถูกต้องและเวลา ในมิติของความหมายลักษณะและความสำคัญเพื่อผลสำเร็จในระยะยาวต่อการค้าขาย นอกจากนั้นยังมุ่งศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมการใช้วาจาเพื่อในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาในมิติของ วจีสุจจริต วาจาสุภาสิต ปฏิสัมภิกา ๔ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์กับการค้าขาย การค้าขายที่อุปาสกไม่ควรค้าขาย ๕ ประการ

๓.๒ ขอบเขตทางด้านเอกสาร มุ่งเน้นศึกษาจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ปกรณ์วิเสส รวมถึงตำราและหนังสืออื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ฉบับภาษาไทย

๔. ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๔.๑ ความสำคัญและความหมายการใช้วาจาเพื่อการค้าขายเชิงพุทธในเป็นอย่างไร
- ๔.๒ หลักธรรมและทฤษฎีการใช้วาจาเพื่อส่งเสริมการค้าขายในเชิงพุทธศาสนา
- ๔.๓ ใช้การวิเคราะห์แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร

๕. คำจำกัดความศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- ๕.๑ วาจา หมายถึง ถ้อยคำหรือคำพูด ที่กล่าวออกมาเป็นภาษาในการสื่อสาร หรือ การเจรจา การแสดงวัตถุประสงค์ของตนให้ผู้อื่นเข้าใจในการค้าขาย
- ๕.๒ แนวทาง หมายถึง แบบแผน หรือระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ได้มีการวางแผนไว้แล้ว
- ๕.๓ หลักธรรมที่ส่งเสริม หมายถึง การเอาหลักธรรมะในพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมเพื่อการค้าขาย อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม
- ๕.๔ การค้าขาย หมายถึง การตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าที่ไม่รวมถึงการบริการ โดยตกลงกันระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อความสำเร็จ และจุดประสงค์ การซื้อขายได้ โดยประกอบไปด้วย คุณธรรมและไม่ผิดจรรยาบรรณ

๖. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงการสื่อสารภาษาเพื่อเข้าถึงสัจธรรม สรุปใจความได้ว่า ภาษาที่คนเราใช้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมมุติ ซึ่งอาจจะบงคับความจริงในระดับปรมัตถ์ได้ เพราะคนเรามีความยึดติดในภาษาตามที่ตนมีอยู่ จึงไม่สามารถเข้าถึงความจริงได้ คนที่เข้าใจความจริงก็คือ รู้ว่าภาษานั้นเป็นเพียงสื่อเพื่อเข้าถึงสัจธรรม แต่ไม่ได้สื่อสารสัจธรรม เพราะว่าภาษาแสดงสัจธรรมออกมาไม่ได้ แต่ภาษาสามารถทำให้คนที่ฉลาดใช้ความคิดพิจารณา เชื่อมโยงเพื่อจะเข้าถึงความจริงได้ต่อไป^๖

^๖ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), การสื่อสารภาษาเพื่อเข้าถึงสัจธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๙), หน้า ๔.

๖.๒ พันเอกปิ่น มุกทุกันต์ ได้เขียนถึงเรื่องของวาทะไว้ว่า วาทะ หมายถึง การเจรจา คือการแสดงเจตนาของตนให้คนอื่นเข้าใจโดยตรง ได้แก่ การพูด โดยทางอ้อม ได้แก่ การแสดงออกแทนคำพูดทุกวิธี เช่น การใช้ภาษาใบ้ สายหน้าเมื่อปฏิเสธ พยักหน้าเมื่อรับ การบอกกล่าวด้วยตัวอักษร เช่น การเขียนหนังสือ การทำเครื่องหมายด้วยภาพหรือด้วยแสงสี การแสดงปฏิญญา เช่น การครองผ้ากาสายะอย่างนักบวช การแต่งเครื่องแบบอย่างทหาร การแต่งเครื่องแบบตำรวจ การแสดงตัวเป็นข้าราชการ กิริยาเหล่านี้ถ้าทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนเป็นเช่นนั้นก็อนุโลมเป็นวาทะ^๗

๖.๓ เสนาะ ผดุงฉัตร กล่าวถึงการพูดมีสองแบบ ได้แก่ การพูดได้ หมายถึง การพูดที่เปล่งออกมาเป็นภาษามนุษย์ ส่วนเมื่อฟังแล้วมีความหมายอย่างไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง และการพูดเป็น หมายถึง การพูดให้คนฟังชื่นชอบ เชื่อถือ คล้อยตาม เกิดความนิยมชมชอบในตัวผู้พูด การจะทำได้เช่นนั้นต้องหมั่นศึกษาและฝึกฝน^๘

๖.๔ ฉัตรวรุณ ตันนะรัตน์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่า การพูดทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย การพูดนั้นจะประกอบด้วยน้ำเสียง กิริยาท่าทางตลอดจนสีหน้าของผู้พูด ฉะนั้นเมื่อเราได้ยินการพูดและเห็นท่าทางประกอบเราก็จะเข้าใจเรื่องราวที่พูดได้ง่ายกว่าการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว การพูดเป็นเครื่องมือของการสมาคมและทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต วาทะเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งความฉลาด อุบิสัยใจคอของผู้พูด ตลอดจนถึงความมีไมตรีต่อกัน จึงกล่าวได้ว่าการพูดเป็นบันไดขั้นแรกในการสมาคมเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้กิจการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทั้งด้านศาสนา การค้าและการเมือง^๙

๖.๕ ธนักร กิริติเสถียร ได้ศึกษาการใช้วาทะเพื่อการสร้างสรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาเถรวาทยึดหลักทวิภังคัตถุศาสน์ในการใช้วาทะ และการบรรลุเป้าหมายของการใช้วาทะขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ภาษา การเลือกคน การเลือกแคว้น การใช้ภาษาพูด และการใช้ภาษากาย ส่วนประเด็นการใช้วาทะเพื่อการสร้างสรรค์พบว่า พุทธพจน์ของพระผู้มีพระภาค ล้วนถือเป็นวาทะสุภาษิตได้ทั้งสิ้น โดยที่พุทธบริษัทก็ได้อาศัยวาทะสุภาษิตในการดำเนินชีวิตทั้งผู้ออกบวชและผู้ครองเรือน เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิบัติตามพุทธพจน์ของฝ่าย บรรพชิตและคฤหัสถ์มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง คือ ฝ่ายบรรพชิตมักปฏิบัติตนในระดับโลกุตตระ ขณะที่คฤหัสถ์ทั่วไปมักค่อนไปทางระดับโลกียะ ด้านการประยุกต์ใช้วาทะในวิถีชีวิตประจำวันนั้น พบว่าคำสอนของพระศาสดาสามารถนำพาชีวิตของผู้

^๗ ปิ่น มุกทุกันต์, แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓๐-๑๓๑.

^๘ เสนาะ ผดุงฉัตร, วาทะศาสตร์ศิลปะเพื่อการพูด, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^๙ ฉัตรวรุณ ตันนะรัตน์, หลักวาทะการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๙).

ปฏิบัติตามให้เข้าถึงความสงบสุขได้ใน สองระดับ กล่าวคือ การปฏิบัติที่ถูกต้องตั้งตามตนเอง ต่อญาติมิตร บริวาร และสังคม กอปรด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง รู้ว่าชีวิตคืออะไรควรดำเนินชีวิตให้เป็นสุขอย่างไร และรู้วิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี อีกประการหนึ่งคือการดำรงชีวิตให้อยู่เหนือปัญหาทั้งปวง รู้เท่าทันความเป็นจริงว่าความสุขที่แท้จริงของชีวิตคืออะไร เส้นทางดำเนินสู่ความสุขที่แท้จริงเข้าถึงได้อย่างไร ดังนั้น การศึกษาพุทธพจน์ให้เข้าใจ ถูกต้องแล้วก็น้อมนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันจึงนับเป็นประโยชน์สูงสุดของชีวิตทั้งภพนี้และภพหน้า^{๑๐}

๖.๖ พระครูนิรมิตจันทโพธิ์ (โพธิ์ศรี จนทสโร) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้วจาสุภาสิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ความหมายและคุณลักษณะของวจาสุภาสิตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ทำให้ทราบถึงความสำคัญของวจาสุภาสิตที่มีต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้าน ต่าง ๆ เพราะ วจาคือถ้อยคำที่พูดออกมาเป็นภาษาให้ผู้อื่นฟัง เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงออกถึงอุปนิสัยและน้ำใจของผู้พูดว่าดีหรือร้ายอย่างไรดังคำกล่าวที่ว่า วจาเช่นเดียวกับน้ำใจ นั้นก็หมายถึงถ้าพูดจริง ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนซื่อตรงสุจริตไว้ใจได้ ถ้าพูดเท็จ ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนคดโกง หุจริตไว้ใจไม่ได้ ถ้าพูดชักนำให้เกิดสามัคคีกัน ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนรักสงบ ปราศจากความเห็นแก่ตัวและความริษยา ถ้าพูดส่อเสียดยุยงส่งเสริมให้แตกสามัคคี ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนไม่รักสงบมีความริษยาผู้อื่นมีใจทราม ถ้าพูดไพเราะอ่อนโยนกล่อมสอนน้ำใจเป็นคนนุ่มนวลควรคบ ถ้าพูดหยาบคายก็สอนน้ำใจเป็นคนลามกร้ายกาจ ถ้าพูดประกอบด้วยประโยชน์ก็สอนน้ำใจเป็นผู้ใหญ่รู้ค่าของวจาจากการประยุกต์ใช้วจาสุภาสิตนั้นมีความหลากหลายในหลายประเด็นตามกรอบที่ได้วางไว้เพื่อจะศึกษามี ๔ ประเด็น ได้แก่ วาทกรรมด้านการเมือง วาทกรรมด้านการสื่อสาร วาทกรรมด้านสังคมและวาทกรรมด้านการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยวาทกรรมด้านการเมืองทำให้ทราบว่าผู้ปกครองที่ดีต้องมีคุณธรรมดำเนินชีวิตด้วยปัญญา รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อยู่ใต้ปกครอง รู้จักพูด มีวจาสัตย์รู้จักทำความสงบใจ ไม่หลงใหลในอำนาจปกครองโดยอาศัยหลักธรรมมีจักกวัตติธรรม เป็นต้น ส่วนในวาทกรรมด้านการสื่อสารใช้เป็นวิธีการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังนำไปใช้ใน ด้านอื่น ๆ อีกมากมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศชาติให้เกิดความสงบร่มเย็นเป็นเอกภาพ วาทกรรมด้านสังคมทำให้ทราบว่านักสังคมสงเคราะห์ที่ดีต้องมี พรหมวิหารธรรมเป็นหลักใจมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ สงเคราะห์ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่นด้วยหลักสังคหวัตถุธรรม ด้านการศึกษาทำให้ทราบว่าพระพุทธศาสนาอาศัยหลักไตรสิกขาในการศึกษาเพื่อพัฒนาตนและสังคม โดยการพัฒนาตนทำให้กายวจาเรียบร้อย จิตใจเข้มแข็ง มีปัญญาในการ

^{๑๐} ธนักร กิรติเสถียร, “ศึกษาการใช้วจาเพื่อการสร้างสรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ดำรงชีวิตกระทั่งสามารถบรรลุพระอรหัตต์ ส่วนการพัฒนาสังคมทำให้สังคมเกิดสันติสุข เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลอย่างเต็มที่^{๑๑}

๖.๗ จิตรา ใจทัศน์กุล ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการสร้างค่านิยม เรื่องสัมมาวาจาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาเพื่อ (๑) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสัมมาวาจาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ด้วยกระบวนการสร้างค่านิยมและ (๒) เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา ๒๕๔๖ จำนวน ๓๐ คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวน นักเรียน ๙๗ คน ที่ได้คะแนนคุณลักษณะน้อยกว่า ๑ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน จากแบบประเมินผลของโรงเรียนปีการศึกษา ๒๕๔๕ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน ๔ แผนโดยใช้เวลาดทดลอง ๔ สัปดาห์ ๑๒ ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวัดพฤติกรรมการใช้วาจาและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (๑) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน ๔ แผน ซึ่งพัฒนาขึ้นตามกระบวนการสร้างค่านิยม ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการสังเกต ขั้นการประเมินด้วยเหตุผล ขั้นการกำหนดค่านิยม ขั้นการวางแผนปฏิบัติ และขั้นการฝึกปฏิบัติด้วยความชื่นชม มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ ๘๔.๘๓/๘๙.๓๔ และ (๒) นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๒}

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่องการใช้วาจาในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท จนเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น และจักได้นำหลักธรรมที่เกี่ยวกับวาจาในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการค้าขายในยุคปัจจุบันได้

^{๑๑} พระครูนิยมจันทโพธิ์ (โพธิ์ศรี จนทสาโร), “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒} จิตรา ใจทัศน์กุล, “กระบวนการสร้างค่านิยม เรื่องสัมมาวาจาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖).

๗. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมุ่งศึกษาข้อมูล และดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๗.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ จากคัมภีร์ พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗.๒ ศึกษาข้อมูลจากชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส รวมถึงตำราและคำภีร์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

๗.๓ รวบรวม เรียบเรียง สังเคราะห์และตีความ ข้อมูล

๗.๔ สรุป การวิจัยและข้อเสนอแนะ

๘. ประโยชน์ที่จะได้รับ

๘.๑ ทำให้ทราบหลักธรรมที่ส่งเสริมการใช้วาจาเพื่อการค้าขายเชิงพุทธศาสนา

๘.๒ ทำให้ทราบหลักการและทฤษฎีเพื่อการค้าขายในสังคมปัจจุบัน

๘.๓ ทำให้ทราบแนวทางการวิเคราะห์ที่ใช้แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายในสังคมปัจจุบัน

๙. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายในสังคมปัจจุบัน” มีกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

